

2. Гущина Н. Методичний посібник для вчителя «Мультимедійний комплекс: на допомогу вчителю. URL : chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://yakistosviti.com.ua/userfiles/file/doc_nachalka/2019-07-14/Methodichniy-posibnik-dlya-vchitelya-Multimediyniy-kompleks-Epson.pdf (дата звернення: 05.10.2022).
3. Данилова О. В. Мультимедія власноруч: текст, графіка, анімація, відео. К. : Видавничий дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіціна, 2006. 120 с.
4. Жалдак М. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання. К. : Педагогічна думка, 2012. 112 с.
5. Кітаєва М. Використання мультимедійних технологій / *Початкова освіта*. 2011. №38. С. 7.
6. Корчевський Б. Б. Мультимедійні технології в навчанні. Створення навчальних відеофільмів / *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2010. № 3. С. 121-130.
7. Пінчук О. П. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. К. : 2007. Вип. 46. С. 55.
8. Пироженко Ю. Використання мультимедійних технологій в освіті / *Науковий вісник УМО*. Вип. 5, 2018. URL : http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/ekonomika/V_5/Пироженко.pdf (дата звернення: 05.10.2022).
9. Сотникова С., Гоголева Г. Німецька мова (10-й рік навчання, рівень стандарту) : підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіт. Харків : Вид-во «Ранок», 2018. 208 с.

Д. С. Новак

Житомирський державний університет

імені Івана Франка

науковий керівник

к.ф.н., доц. Жуковська В. В.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗДІБНОСТЕЙ ЛЮДИНИ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Постановка проблеми. Фразеологізми є особливими одиницями мови, у яких відбито культурну самосвідомість народу. Фразеологізми надають мові виразності та неповторного колориту, які вирізняють її серед інших мов. Тому більшість фразеологізмів важко перекласти на іншу мову, адже кожна нація проявляє через них свій менталітет, звичний образний складу мови. Зокрема, це стосується і англійської мови, у якій фразеологізмам приділяється значна увага.

Історіографія проблеми. Фразеологічний фонд різних варіантів сучасної англійської мови вирізняється багатством та різноманіттям, і кожен аспект

його дослідження заслуговує на особливу увагу. Так проблема особливостей професійного перекладу фразеологізмів з англійської мови на українську привертала увагу вітчизняних мовознавців О. Галинської, Т. Дергун, А. Зубрик, П. Єрченко, Т. Поліщук та ін. [1-3]. Проте, питання порівняльної характеристики фразеологізмів на позначення рис характеру людини у процесі здійснення професійного перекладу з англійської мови на українську залишається ще не достатньо дослідженим.

Виклад основного матеріалу. Вивчаючи фразеологізми, необхідно акцентувати увагу на оціночній функції фразеологічних одиниць – якості, похідної від їх емоційного значення. А. Фрідріх під оцінкою розуміє «судження про цінність, що позначає загалом чи окремо її властивості». Наявність оцінки у фразеологізмах, що позначають інтелектуальні властивості особистості, зумовлено тим, що «оціночні значення завжди відносяться до правил буття і формують ціннісну картину світу, завжди в чомусь специфічну для конкретного мовного складу» [3: 407]. З вище сказаного випливає, що інтелект – це цінність, наявність інтелекту оцінюється – позитивно, відсутність – негативно.

Мета даної розвідки – проаналізувати сутність та особливості фразеологічних одиниць на позначення інтелектуальних здібностей людини у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження є фразеологічні одиниці англійською мовою на позначення інтелектуальних здібностей людини (138), відібрані зі словників фразеологізмів англійської [4; 5]. Загалом виокремлено 24 фразеологічні одиниці.

Відповідно до семантичної класифікації найбільша кількість фразеологічних одиниць (12 фразеологічних одиниць) є фразеологічними поєднаннями. Наприклад: *wise as Solomon* – мудрий як Соломон, мати голову на плечах. Середня кількість фразеологічних одиниць (9 фразеологічних одиниць) є фразеологічними сполученнями. Наприклад: *to have all one's buttons on* – має клепку в голові, *to have one's feet on the ground* – мати здоровий глузд. Найменша кількість фразеологічних одиниць (9 фразеологічних одиниць) є фразеологічними зрощеннями: *thinking mug* – голова.

Відповідно до структурної класифікації фразеологізмів зі значенням “Clever” нами було виявлено найбільшу кількість прикладів дієслівно-предикативних (12 фразеологічних одиниць). Наприклад *to have a good head on the shoulders* – мати голову на плечах, *to pick smb's brains* – використовувати чужі думки. Приклади ад'єктивного порівняння складають лише 10 фразеологічних одиниць, що збігається з функціями прикметника. Наприклад: *a clear head* – світла голова, ясний розум; *smart Aleck* – розумник, всезнайко. Найменша кількість прикладів нами було виявлено зі сполучником підрядності (2 фразеологічні одиниці). Наприклад: *a mind like a steel trap* – чіпкий розум.

Відповідно до стилістичної класифікації фразеологізмів зі значенням “Clever” виявлено найбільшу кількість прикладів розмовних фразеологічних

зворотів (21 фразеологічну одиницю). Наприклад: *smart Aleck* – розумник, всезнайко, *to have a good head on the shoulders* – мати голову на плечах, *pick smb's brains* – використовувати чужі думки. Найменша кількість складають книжкові фразеологізми (3 фразеологічні одиниці): *a mind like a steel trap* – беручий розум.

Отже, ми досліджували фразеологізми зі значенням “Clever”. У багатьох фразеологізмах на позначення інтелектуальних здібностей людина з такими якостями характеризується позитивно. Наприклад: *to have one's feet on the ground* – мати здоровий глузд; *to have a good head on the shoulders* – мати голову на плечах. Присутність розумної людини полегшує життя. Наприклад у фразеологізмах як *as wise as Solomon*, *to have an old head on young shoulders* – розумний не за роками, *drive home* – довести до розуму та ін. підкреслюється значущість інтелектуальних здібностей людини. У свою чергу розумну людину порівнюють з мудрістю, порівнюючи її з Соломоном премудрим. Наприклад: *as wise as Solomon* – мудрий як Соломон. Також розумну людину характеризує її вік, адже знання та досвід набуваються з роками (*to have an old head on young shoulders*).

Зазначимо, що назви частин тіла (тулуб, голова, плечі, ноги тощо) також часто беруть участь у формуванні фразеологізмів англійської мови. Наприклад: *a sound mind in a sound body* – у здоровому тілі здоровий дух, *to have one's feet on the ground* – мати здоровий глузд, *to have a good head on the shoulders* – мати голову на плечах. Тулуб порівнюється із силою, зі здоров'ям, витримуючи у собі здоровий розум. Твердо стоячі ноги на землі порівнюються зі здоровим глуздом. Плечі порівнюються з силою, зі здоров'ям, витримуючи на собі голову. Голова порівнюється з розумовою діяльністю. Використовуючи назви частин мови в переносному значенні, людина намагається глибше і повніше передати свої думки та емоції від сказаного. Голова – свого роду сховище розуму, тому у багатьох фразеологізмах використовується ця лексема.

Здебільшого конотація у фразеологізмів позитивна. Наприклад: бути в здоровому розумі, *a clear head* – світла голова, ясний розум, *a word is enough to the wise* – розумний розуміє з півслова. Розумна людина в даних фразеологізмах наділяється ясністю розуму та швидкістю розуміння.

Виявлена також є і негативна конотація фразеологізмів. Наприклад: *smart Aleck* – зазнайка, всезнайка, *too clever by half* – дуже розумний, занадто розумний. Негативною конотацією характеризуються звороти, що позначають людину «вкрай розумну», що претендує на високу думку про свої інтелектуальні здібності, вихвалюється своїм інтелектом та знанням. Наприклад: *As wise as Solomon* – мудрий як Соломон.

Також було проаналізовано 19 фразеологізмів зі значенням “Stupid”. Відповідно до семантичної класифікації найбільша кількість фразеологічних одиниць (8 фразеологічних одиниць) є фразеологічними зрощеннями. Наприклад: *cut didoes* – валяти дурня, *a slow coach* – тугодум.

Середня кількість фразеологічних одиниць (7 фразеологічних одиниць) – це фразеологізми сполученнями. Наприклад: *a memory like a sieve* – мізки як

решето, fools rush in where angels fear to tread – дурням закон не писаний. Найменша кількість фразеологічних одиниць (4 фразеологічні одиниці) є фразеологічними сполученнями. Наприклад: make a fool – валяти дурня, to play the fool – валяти дурня.

Виявлено найбільшу кількість (10) прикладів дієслівно-предикативних фразеологічних одиниць зі значенням "Stupid". Наприклад: act the ass – валяти дурня, to play the fool – бити байдики.

6 фразеологічних одиниць за значенням та синтаксичною функцією еквівалентні іменнику: the brain of a pigeon – у дурня курячі мізки, a babe in the woods – наївна людина. Найменшу кількість складають фразеологізми із підрядними сполучниками (3). Наприклад: a memory like a sieve – мозок як решето, as dumb as a fish – тупий як риба.

Відповідно до стилістичної класифікації фразеологізмів зі значенням "Stupid" нами було виявлено найбільшу кількість прикладів розмовних фразеологічних оборотів (13 фразеологічних одиниць): not to have a brain in one's head – не мати нічого в голові, бути безмозким дурнем, погано розуміти, fools grow without watering – дурні самі народжуються. Також виявлено 6 книжкових фразеологізмів: fools rush in where angels fear to tread – дурням закон не писаний, cut didoes – валяти дурня.

Висновки. Отже, ми досліджували фразеологічні одиниці на позначення інтелектуальних здібностей людини у сучасній англійській мові. У багатьох фразеологізмах розумна людина представлена як така, що володіє позитивними якостями. Аналіз наведених фразеологізмів англійської мови виявив їх особливості, які співвідносяться не тільки з розумовими, але і з поведінковими, віковими, характеристиками людини, що показують культурно-світоглядні уявлення народу про поняття «дурниці» і «розуму» .

Список використаних джерел та літератури

1. Марковська А. В. Семантичні особливості фразеологізмів у різних варіантах англійської мови (лінгвокогнітивний аспект). *Англістика та американістика*. 2013. Вип. 10. С. 34–38.
2. Поліщук Т. В. Порівняльна характеристика фразеологізмів на позначення рис характеру людини у процесі здійснення професійного перекладу з англійської та польської мов українською. *Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Серія : Філологічні науки*. 2013. Кн. 1. С. 241–245.
3. Фрідріх А. В. Семантична інтерпретація фразеологічних одиниць. *Наукові записки [Національного університету "Острозька академія". Сер. : Філологічна*. 2009. Вип. 11. С. 405–408
4. Collins Cobuild Dictionary of Idioms / HarperCollins Publishers, 2002.
5. The Oxford Dictionary of Phrase, Saying and Quotation. Oxford University Press, 2002.